

N A Ř Í Z E N Í
Krajské veterinární správy pro Moravskoslezský kraj.
č. 3/2009
ze dne 18.05.2009

**o mimořádných veterinárních opatřeních k prevenci a tlumení nebezpečné nákazy –
varroázy včel**

Krajská veterinární správa pro Moravskoslezský kraj jako věcně a místně příslušný správní orgán podle § 47 odst. 1, písm. b) a § 49, odst. 1, písm. c) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen veterinární zákon) vyhláší v souladu s § 54 a § 76 odst. 3 citovaného zákona toto

n a ř í z e n í k r a j s k é v e t e r i n á r n í s p r á v y

o mimořádných veterinárních opatřeních k prevenci a tlumení nebezpečné nákazy – varroázy včel v Moravskoslezském kraji.

Článek 1

Poučení o nákaze

1. Varroáza je nebezpečná nákaza způsobená roztočem *Varroa destructor* (Anderson, Trueman), dříve označovaným jako *Varroa jacobsoni* Oudemans.
2. Roztoč napadá včelí plod – nejčastěji trubčí, na kterém se rozmnožuje a rovněž dospělé včely. Roztoč může být přenašečem virových, bakteriálních a plísňových onemocnění včel a včelího plodu.
3. Nákaza se šíří ponějvíce nakaženými trubci, včelami, roji a loupežením zdravých včel v nemocných včelstvech.
4. Tento roztoč, pokud není včelstvo léčeno účinnými přípravky, způsobuje úhyn včelstva.

Článek 2

Diagnóza se stanoví na základě:

- a) klinického vyšetření zejména zavíčkovaného trubčího plodu,
- b) laboratorního vyšetření spadu, měli a včel.

Článek 3

Prevence nákazy.

- a) pravidelné diagnostické ošetření a následné vyšetření,
- b) léčebné ošetřování včelstev,
- c) provádění chovatelských opatření (odstranění zavíčkovaného trubčího plodu, omezování plodování v podzimu, nepřítomnost plodu ve včelstvu v době léčebného ošetření včelstev – klíckování matek apod.)
- d) utrácení rojů neznámého původu a divoce žijících včelstev.

Článek 4

Opatření při vzniku nákazy.

I. Vymezení pojmů.

- a) ohnisko nákazy – stanoviště včelstev,
- b) ochranné pásmo – pásmo vymezené kolem ohniska nákazy v okruhu 5 km,
- c) směsný vzorek – veškerá zimní měl nebo spad, odebraný po léčbě ze všech úlů jednoho stanoviště včelstev,
- d) za ošetření (léčebné, diagnostické) se považuje ošetření provedené v souladu s mimořádnými veterinárními opatřeními Krajské veterinární správy pro Moravskoslezský kraj osobami odborně způsobilými k potřebnému výkonu.

II. Vymezení ohniska, ochranné pásmo

Všechna včelstva v Moravskoslezském kraji jsou v ochranném pásmu varroázy včel.

III. Stanovení způsobu diagnostického, léčebného a preventivního ošetřování včelstev.

1. Letní období

V průběhu srpna (července) 2009 po vytočení medu se do včelstev umístí léčebné pásky s přípravkem GABON PA 92 nebo GABON PF 90, které budou ve včelstvu zavěšeny po dobu 24 dnů. Tento způsob ošetření se provede v případech:

- kdy při vyšetření zimní měli mělo více než 25% stanovišť průměrný nález více než 3 samičky Varroa na včelstvo,
- kdy byla diagnostikována vysoká invadovanost trubčího plodu,
- kdy byl průměrný přirozený letní spad roztočů vyšší než 5 samiček denně, či je signalizována vysoká intenzita varroázy prohlídkou včelstev.

Během pozdního jara a po celé léto pokud teploty v průběhu celého dne dosahují alespoň 20 °C lze aplikovat FORMIDOL – odparné desky s kyselinou mravenčí. Při nesprávné aplikaci se mohou uplatnit negativní vedlejší účinky na včelstva.

2. Podzim a zima

V období od 10.10. do 31.12. 2009 se ve všech včelstvech provede třikrát ošetření včelstev přípravkem VARIDOL (FUM, AER). Ošetření se provede komisionálně formou fumigace nebo aerosolu. Při druhém a třetím ošetření nesmí být ve včelstvech přítomen zavíčkovaný plod. Pokud je v době 2. a 3. ošetření - např. při teplém počasí – zavíčkovaný plod, odstraní se vyřezáním nebo rozdrásáním tak, aby přítomní roztoči byli zpřístupněni účinným látkám při fumigaci nebo aerosolovém ošetření. Doporučené intervaly mezi ošetřeními jsou 14 – 21 dní. Tři ošetření se provádějí bez ohledu na to, zda byl v podletí použit GABON PF 90 nebo GABON PA 92.

U všech včelstev musí být nejpozději do 30. září každého roku vloženy na dna úlů podložky. Tyto se vždy po skončení diagnostického odběru spadu nebo po ukončení léčby řádně ometou očistí a vrátí zpět na dno úlu. Vzorky měli se odeberou a odevzdají k vyšetření do 15. února 2010. Poslední ošetření a odběr se musí časově sladit tak, aby mezi ometením podložky po posledním ošetření a odběrem měli byla přestávka nejméně 30 dní. Zimní měl nesmí být po odběru přesívána přes síta s otvory menšími než 5 mm, aby mohl být při vyšetření zachycen i

eventuální výskyt malého úlového brouka *Aethina tumida*. Vyšetření provádějí laboratoře autorizované Státní veterinární správou ČR.

3. Jarní období

Předjarní ošetření včelstev se nařídí v jednotlivých ohniscích, a to:

- a) V oblastech, kde nebyla prokázána rezistence roztočů na pyrethroidy:
  - aa) pokud nebyl splněn rozsah nařízených opatření pro období podzim-zima předchozího roku, v době do 15. ledna 2010 je možno provést další zimní ošetření aerosolem místo nátěru plodu,
  - bb) v okresech s výskytem hromadných úhynů včelstev se předjarní ošetření provede celoplošně

V ostatních okresech se vyhodnotí extenzita varroózy podle procenta stanovišť s negativním výsledkem vyšetření zimní měli. V základních organizacích, ve kterých procento negativních stanovišť nedosáhlo 25% všech vyšetřovaných vzorků, se předjarní ošetření provede rovněž plošně (u všech včelstev v katastrech základní organizace).

V základních organizacích s vyšším podílem negativních vzorků než 25% se ošetří pouze včelstva stanovišť s nálezem více než 3 samičky *Varroa destructor* v průměru na 1 včelstvo. Orgány veterinární správy však povolí i ošetření stanovišť s podlimitním nálezem, pokud o to projeví sami včelaři zájem.

Předjarním ošetřením se rozumí nátěr víček zavíčkovaného plodu vodní emulzí přípravku M-1 AER, spojený s fumigací přípravkem VARIDOL FUM podle návodu, který stanoví VÚVč.

- b) V oblastech s prokázanou rezistencí roztočů na pyrethroidy se nepoužívá nátěr plodu. Provedou se dvě ošetření VARIDOLEM v intervalu 10 dní a doporučí se ošetření FORMIDOLEM, a to co nejdříve, jakmile dosáhnou denní teploty bez větších výkyvů 20 °C.

Jarní ošetření (kromě ošetření FORMIDOLEM v rezistentních oblastech) musí být skončeno nejpozději do 15. dubna 2010. Pro jarní ošetření není možno povolovat přípravky GABON PF 90 a GABON PA 92.

4. Zásady zvýšení účinnosti systému tlumení varroózy při zvýšeném riziku přemnožení roztočů *Varroa destructor*.

Okresní výbory ČSV na svém území organizují monitoring tak, aby v každé ZO ČSV bylo několik zodpovědných včelařů, kteří v období od 1. května do 30. června ve čtrnáctidenních intervalech a od 1. července do 30. září v týdenních intervalech u svých vybraných včelstev (nejlépe okrajových a nejsilnějších) budou provádět monitorovací pozorování a výsledky předávat veterinárním orgánům. Monitoring v tomto období se skládá z odečtu denního přirozeného spadu roztočů z upravené podložky nebo dna proti vynášení roztočů včelami a prohlídky trubčího plodu. Alespoň na třech místech plodiště se odvíčkuje dvacet trubčích buněk ve stadiu fialových očí, kukly se vyjmou a zhodnotí se dohromady množství dospělých samic, vývojových stadií sameček a vajíček. Za ohrožující stav, vyžadující okamžitý zásah, se považuje denní spád 5 a více samic roztoče a silné napadení trubčích kukel u více než poloviny prohlédnutých buněk u některého včelstva.

Od 1. října do 31. prosince hlásí monitorovací pracoviště spad roztočů po všech fumigacích a aerosolovém ošetření. Stejně tak hlásí spad roztočů po všech ošetřeních v průběhu sezony. Na základě výsledků monitoringu může KVS nařídit i jiný způsob ošetření kromě způsobů popsaných v bodech 1., 2., 3.

Kromě léčebných ošetření včelstev ve stanovených obdobích nařízených KVS není povoleno chemické ošetření včelstev s výjimkou odparných desek FORMIDOL.

ZO ČSV předají na příslušné inspektoráty KVS doklad o provedení všech ošetření nařízených KVS se seznamem chovatelů a stanovišť včelstev.

Článek 5

Přesuny včelstev

Včelstva v Moravskoslezském kraji jsou umístěna v ochranných pásmech varroázy s rozdílnou mírou extenzity a intenzity nákazy a v pohraničních pásmech a proto musí být na přesuny včelstev vystaveno veterinární osvědčení. Přesunovat je možno pouze včelstva, u kterých byla provedena opatření nařízena v článku 4 tohoto nařízení v období mimo nařízených vyšetření a ošetření.

Přesun včelstev kočováním může být povolen:

- a) obecně do oblasti o stejné nálezové situaci,
- b) byla-li včelstva vyšetřena a léčebně ošetřena, přičemž ve smíšeném vzorku měli nebyli zjištěni více než 3 roztoči na jedno včelstvo, a bylo-li vystaveno veterinární osvědčení pro přesun. V jednotlivých případech může být přesun povolen i když počet roztočů přesahuje tuto hranici a chovatel prokáže, že všechna včelstva stanoviště byla ošetřena v předjaří podle článku 4, bod III./3 tohoto nařízení
- c) kočující včelstva musí být neprodleně po každém návratu po 1. červnu z kočovného stanoviště (na trvalém stanovišti nebo na dalším kočovném stanovišti) preventivně přeléčena a to FORMIDOLEM (pokud se návrat uskuteční před posledním vytočením medu) a GABONEM PA 92 nebo GABONEM PF 90 (pokud se návrat uskuteční po posledním vytočení medu),
- d) KVS rozhodne o přesunech včelstev na základě komplexně zpracovaného plánu přesunu za celý okres pro celou sezonu, který předloží OV (MěV) ČSV i neorganizovaní včelaři do 31. března.

Přesuny matek a doprovodných včel ze všech stupňů chovů jsou povoleny po provedení všech nařízených diagnostických a léčebných opatření stanovených tímto nařízením. Přesuny vajíček a otevřených matečnicků jsou povoleny bez omezení. Pro všechny druhy komerčních chovů matek musí být Krajskou veterinární správou pro Moravskoslezský kraj vystaveno a každoročně obnovováno veterinární osvědčení.

Předpisy, omezující přesuny včelstev v důsledku výskytu bakteriálních nálezů (mor a hniloba včelího plodu), nejsou opatřeními na varroázu nikterak dotčeny.

Článek 6

Kontrolu povinností stanovených tímto nařízením budou provádět orgány státní správy ve věcech veterinární péče. Za porušení povinností stanovených tímto nařízením fyzickou osobou, právnickou osobou nebo fyzickou osobou oprávněnou k podnikání, bude uložena pokuta podle § 71 nebo § 72 veterinárního zákona.

Článek 7

Toto nařízení nabývá platnosti a účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení. Dnem vyhlášení je první den jeho vyvěšení na úřední desce Krajského úřadu Moravskoslezského kraje

Článek 8

Ruší se Nařízení Krajské veterinární správy pro Moravskoslezský kraj č. 4/2008 ze dne 17.04.2008.

Článek 9

Doba platnosti tohoto nařízení se stanovuje až do odvolání.

MVDr. Jaromír Polášek
ředitel
Krajské veterinární správy
Pro Moravskoslezský kraj

Vyvěšeno na úřední desce
Krajského úřadu Moravskoslezského kraje
dne 19.05.2009

Vyvěšeno na úřední desce
Městského (obecního) úřadu
.....dne.....

Sejmuto dne.....

Sejmuto dne.....